

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Sven Meijer
Telefoon 5113579 E-mail: smeijer@haarlem.nl
STZ/VG Reg.nr. 2009/42079
Te kopiëren: 1
B & W-vergadering 3 november 2009

Onderwerp

Kredietaanvraag Frans Hals Museum

Doel

Het verstrekken van krediet is een bevoegdheid van de raad.

B&W

1. Het college stelt de raad voor in te stemmen met de asbestsanering van het Frans Hals Museum, Groot Heiligland 62 te Haarlem;
2. Het college stelt de raad voor een krediet beschikbaar te stellen van € 2.519.263,-- voor de asbestsanering Frans Hals Museum;
3. Het college stelt de raad voor hiervan € 1.869.263,-- te dekken uit het investeringsplan 2009-2014 / IP-nummer FH.11;
4. Het college stelt de raad voor de reeds gevormde voorziening van € 650.000,-- zoals is opgenomen in de jaarrekening 2007 in te zetten voor het resterende deel van de saneringskosten en de bijkomende kosten van het Frans Halsmuseum;
5. Frans Hals Museum ontvangt daags na besluitvorming informatie over dit besluit;
6. De raad neemt een besluit na advies van de commissie Ontwikkeling.

RAADSSTUK

Onderwerp: Kredietaanvraag Frans Hals Museum

Reg.nr. 2009 / 42079

Inleiding

In de jaren '80 is gebleken dat in het gebouw Groot Heiligland 62, het Frans Hals Museum, grote hoeveelheden asbest gebruikt zijn ten behoeve van isolatie en brandvertraging. Begin jaren '90 zijn reeds aanzienlijke saneringen uitgevoerd, waarbij asbest geïsoleerd werd door afdekking.

In 2006 werd duidelijk dat een aantal maatregelen niet afdoende zijn geweest, onder andere in het opslagdepot (de zolder) bleek weer verontreiniging aanwezig.

In 2007 is gestart met het reinigen van de besmette kunstwerken in het depot en wordt in alle expositie- en kantoorruimten voortdurend gemeten op asbestverontreiniging (zie ook nota 2007/96 Aanpak asbestverontreiniging depot Frans Hals Museum).

Bij de jaarrekening 2007 is een voorziening ad € 650.000 getroffen voor de aanpak van de asbestverontreiniging in het Frans Hals Museum.

Kostentechnisch en uiteraard ook vanuit maatschappelijk oogpunt en imago, is er een noodzaak om snel te komen tot een beheerste, asbestvrije situatie.

De aanwezigheid van het asbest levert beperkingen op voor de exploitatie van het FHM:

- De gemeten concentraties laten het toe het Frans Hals Museum open te houden. De kans op overschrijding van wettelijke normen neemt echter toe naarmate de tijd verstrijkt als gevolg van de verdere verwerking van de asbesthoudende materialen en de cumulatie van asbest in stof.. Incidentele pieken worden reeds gemeten;
- Eenvoudige werkzaamheden dienen onder asbestcondities uitgevoerd te worden, waarbij het al moeilijk is een partij te vinden die bereid is onder die condities te werken;
- Essentiële installaties bevinden zich in besmette ruimten en missen daardoor het noodzakelijke onderhoud;
- Het monitoren van de huidige situatie veroorzaakt een vaste kostenpost van ca. € 8000,- per maand (nota 2007/96 Aanpak asbestverontreiniging depot Frans Hals Museum).

Voorstel aan de raad

1. In te stemmen met de asbestsanering van het Frans Hals Museum, Groot Heiligland 62 te Haarlem;
2. Een krediet beschikbaar te stellen van € 2.519.263,- voor de asbestsanering Frans Hals Museum;
3. Het bedrag van € 1.869.263 te dekken uit het investeringsplan 2009-2014 / IP-nummer FH.11;
4. De reeds gevormde voorziening van € 650.000,- zoals is opgenomen in de jaarrekening 2007 in te zetten voor het resterende deel van de saneringskosten en de bijkomende kosten van het Frans Halsmuseum.

Beoogd resultaat

- Het hoofdgebouw van het Frans Hals Museum aan het Groot Heiligland 62 is door de asbestsanering vrij van asbest;
- Het Frans Hals Museum is verzekerd van een onbelemmerde bedrijfsvoering;
- Alle ruimtes zijn weer toegankelijk, waardoor ook het noodzakelijke onderhoud gepleegd kan worden.

Argumenten

- De kunstcollectie op de zolders (het depot) is verontreinigd;
- In de publieksruimten van het pand worden verhoogde concentraties asbest gemeten. Bij overschrijding van grenswaarden moet het pand, of delen ervan, gesloten worden;
- Het inrichten van eigen tentoonstellingen en/of het in bruikleen geven van een deel van de collectie aan andere culturele instellingen is niet mogelijk zonder schoonmaken van de objecten;
- De essentiële installaties op zolder worden niet meer onderhouden.

Financiële paragraaf

Kosten

De totale kosten van de sanering zijn € 2.519.263,-- bestaande uit:

- Geraamde kosten voor de asbestsanering € 2.055.967,--
- Extra bijkomende kosten voor het Frans Halsmuseum € 463.296,--

Dekking

In het Investeringsplan 2009-2014 / IP-nummer FH.11 is een bedrag van € 2.000.000 opgenomen voor de asbestsanering, waarvan € 1.869.263 wordt gebruikt ter dekking van de sanering.

Een bedrag van € 650.000,-- t.b.v. de asbestsanering en de daaruit voortvloeiende extra kosten voor het Frans Hals Museum is al gevormd bij de jaarrekening 2007 ter dekking van het restant van de kosten.

Met de voorbereidende werkzaamheden zal zo spoedig mogelijk na toekenning van het krediet gestart worden.

Kanttekeningen

- De sanering zal in verschillende fases verlopen om totale sluiting van het pand zoveel mogelijk te voorkomen. Een definitieve planning kan nu nog niet gegeven worden omdat e.e.a. afhankelijk is van de expositieagenda van het Frans Hals Museum;
- Delen van het Frans Hals Museum zullen tijdens de sanering voor het publiek worden gesloten. Bezoekers krijgen een compensatie op de toegangsprijs, omdat zij de volledige collectie niet kunnen bekijken en hierdoor kan ook sprake zijn van lagere bezoekersaantallen waardoor een inkomstenderving voor het Frans Hals Museum te verwachten is;
- De schoongemaakte kunstwerken dienen tijdelijk elders te worden opgeslagen totdat het depot volledig gereinigd is;

Uitvoering

De daadwerkelijke uitvoering zal in nauwe betrokkenheid met het Frans Hals Museum plaatsvinden en waar mogelijk zal rekening gehouden worden met de expositieplannen van het museum. Gezien de benodigde voorbereidingstijd tijd en de geplande expositie (half december tot mei 2010) van het Frans Hals Museum zal de feitelijke sanering naar verwachting starten in het voorjaar 2010.

Om tot een goede en gegarandeerde uitvoering te komen zal Vastgoedbeheer de werkzaamheden aanbesteden aan een erkende uitvoerende partij en een gecertificeerd asbest adviesbureau. Met goedkeuring van de afdeling Juridische Zaken, bureau Advies, Inkoop & Aanbesteding is gekozen voor de firma Search als onderzoek- en adviesbureau en de firma Foekens als asbestsaneerder/aannemer. De aannemers kennen het pand en zijn in het verleden ook betrokken geweest bij werkzaamheden met betrekking tot asbest in het pand.

Na goedkeuring en toekenning van de kredietaanvraag zal:

- Opdracht tot sanering gegeven worden aan de firma Search en de firma Foekens.
- Gestart worden met de voorbereidende werkzaamheden zoals aanvragen vergunningen etc.

Medio mei 2010 zal de daadwerkelijke sanering starten. De verwachte oplevering en afronding van het werk en de “schoonverklaring” van het pand zal medio september 2010 plaatsvinden.

Bijlagen

- toelichting Frans Hals Museum

Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. In te stemmen met de asbestsanering van het Frans Hals Museum, Groot Heiligland 62 te Haarlem;
2. Een krediet beschikbaar te stellen van € 2.519.263,-- voor de asbestsanering Frans Hals Museum;
3. Het bedrag van € 1.869.263 te dekken uit het investeringsplan 2009-2014 / IP-nummer FH.11;
4. De reeds gevormde voorziening van € 650.000,-- zoals is opgenomen in de jaarrekening 2007 in te zetten voor het resterende deel van de saneringskosten en de bijkomende kosten van het Frans Halsmuseum.

Gedaan in de vergadering van (in te vullen door de griffie)

De griffier

De voorzitter

BIJLAGE

**Asbestsanering Frans Hals Museum
18 augustus 2009**

**Nota Kredietaanvraag asbestsanering Frans Hals Museum
STZ/VG Reg.nr. 2009/144187**

Inleiding

In het Frans Hals Museum (FHM), complex Groot Heiligland 62, is asbest aanwezig. Dit asbest is niet langer hechtgebonden. Daarnaast zijn kunstobjecten besmet, bestaan er belemmeringen voor bedrijfsvoering van het FHM en worden op continue basis kosten gemaakt om de omvang van de besmetting te kunnen blijven monitoren.

Aanpak van de asbestproblematiek is noodzakelijk. Deze rapportage beoogt inzichtelijk te maken welke mogelijkheden en alternatieven er zijn om de situatie te beheersen en welke kosten daarmee gemoeid zijn.

Samenvatting

Asbest werd toegepast met name ten behoeve van brandpreventie en warmte-isolatie. In de loop van de tijd is het gedegenerereerd en komen asbestvezels vrij.

In het FHM is de asbest aangetroffen op de volgende plaatsen:

- in de kruipruimte ter isolatie van de verwarmingsleidingen;
- onder de verdiepingsvloeren en boven de verlaagde plafonds van ondergelegen ruimten;
- in het dakbeschot van de zolders, waarvan de ruimten dienstdoen als depot;
- op de kunstwerken, opgeslagen in het depot.

FHM ondervindt door het aanwezige asbest hinder in de bedrijfsvoering:

- de besmette kunstwerken kunnen niet tentoongesteld of uitgeleend worden;
- het schoonmaken gebeurt door eigen personeel en is arbeidsintensief;
- veel gebouwinstallaties bevinden zich op zolder en worden nu al geruime tijd niet meer onderhouden omdat installateurs de ruimten niet willen betreden;
- indien er problemen ontstaan aan de leidingen in de kruipruimten zijn installateurs niet bereid de ruimten te betreden behalve onder een moeizaam asbestregime;
- geplaatste apparatuur meet voortdurend de concentratie asbestvezels in de lucht om te bewaken dat kritische waarden niet overschreden worden. Mocht onverhoeds de grenswaarde van de asbestconcentratie in de lucht overtreden worden dan dient het museum terstond te evacueren en te sluiten, dit heeft zich gelukkig nog niet voorgedaan. Wel worden incidentele pieken waargenomen, afhankelijk van met name de windkracht en -richting, vermoedelijk door luchtwerveling boven de plafonds.

In het verleden zijn met wisselend succes maatregelen genomen om de situatie te beheersen. Een aantal van die maatregelen blijkt na enige jaren toch niet blijvend te voldoen.

Aanpak van het probleem:

Vrij asbest dient wettelijk óf te worden verwijderd óf te worden geïsoleerd door het af te schermen of fixeren.

- De asbest in de kruipruimte vormt de minste bedreiging. Sanering zou bestaan uit het verwijderen van ca. 15 cm grond. Afzien van saneren is hier een optie omdat dit asbest niet in aanraking komt met mensen, nadeel is dat de ondergrondse leidingen bij klachten niet snel te herstellen zijn.
- Het asbest boven de verlaagde plafonds saneren brengt openbreken van plafonds met zich mee. Als deze monumentaal zijn, dan moet de bovenliggende vloer opengebrouwen worden. Alternatieven zijn niet voorhanden, fixering en afscherming is niet mogelijk.

- Het verwijderen van de asbest ter plaatse van het dakbeschot vereist verwijdering van de huidige bekleding, aanbrengen van isolatie en afwerking. Alternatieve oplossingen zijn niet goedkoper en zijn dus geen interessante optie.
- Naast de kosten voor bovengenoemde werkzaamheden zijn er nog bijkomende kosten voor voorbereiding en toezicht, herstel van de installaties, legeskosten, inzet apparatuur e.d.
- Delen van het museum moeten tijdens de sanerings- en reinigingswerkzaamheden mogelijk gesloten worden. Als compensatie hiervoor wil het museum korting op de entreprijzen geven wat inkomstenderving tot gevolg heeft.
- Het FHM is gestart met reinigen van de kunstobjecten en schakelt hiervoor eigen mensen in. Deze mensen hebben een opleiding gehad voor werken met/reinigen van asbest. Voordeel is dat de collectie na schoonmaak goed geregistreerd kan worden, alvorens de verhuizing naar het nieuwe depot.
- Er dient tijdelijke opslagruimte voor de gereinigde collectieonderdelen gehuurd te worden.

Geschiedenis

Tijdens werkzaamheden in de jaren '80 en '90 bleek dat er in het Frans Hals Museum aanzienlijke hoeveelheden asbesthoudende producten ten behoeve van brandvertraging en isolatie zijn aangebracht.

De materialen zijn o.a. aangebracht in de kapconstructie, de vloeren, de plafonds en rondom de verwarmingsbuizen onder de vloeren.

• Sanering

Begin jaren '90 zijn er aanzienlijke saneringen uitgevoerd aan de kappen van de restauratieateliers, het voormalige prentenkabinet, de "Van Looij" zolder, de kap boven de Maniëristen zaal en de leidingisolatie in de verwarmingskelder.

Een deel van de zolders, in het bijzonder de "Van Looijzolder" en het prentenkabinet zijn destijds in zijn geheel ontdaan van asbesthoudende materialen.

Hetzelfde geldt voor de restauratiezolders met uitzondering van de vloeren.

• Fixering

De vloeren van de Restauratieateliers, het voormalige prentenkabinet en de "Van Looij"zolder zijn voorzien van een extra laag linoleum, de gaten en kieren zijn afgeplakt en dicht gekit.

De resterende zolders aan de oost- en zuidzijde van het complex zijn niet gesaneerd. Van deze ruimtes zijn de wanden en kappen beplakt met een glasvezeldoek die daarna van een coating is voorzien. De naden en kieren in de vloerbedekking zijn afgeplakt.

(Dit houdt in dat de aanwezige asbestmaterialen **niet** zijn verwijderd, doch slechts afgedekt)

Tijdens visuele inspecties in de depots in december 2006 bleek dat op een aantal plaatsen de coating en glasvezeldoeken waren beschadigd en dat het asbesthoudend materiaal niet lager afgedekt was.

Door het verplaatsen van kunstvoorwerpen, gebruik van karretjes, aanleggen van bekabelingen bleken de wanden en vloeren van de depotruimtes vervuild te zijn geraakt door asbestvezels.

In de diverse depotruimtes lagen brokstukken op de grond, die na controle asbesthoudend bleken te zijn.

Huidige situatie

Begin 2007 is in alle (depot)ruimten op de eerste verdieping en in alle museumzalen van het FHM een onderzoek uitgevoerd door een geaccrediteerd laboratorium, zijnde de fa. Search. Er zijn een aantal stof- en luchtmonsters genomen in zowel de depotruimtes als in de publieke ruimtes. De asbestbronnen en verontreinigingen zijn uitvoerig verwoord en toegelicht in asbestinventarisatierapportages welke conform de daarvoor geldende normeringen tot stand zijn gekomen.

Depotruimtes

In de zogenoemde depots (ruimten direct onder de kapconstructie van de gebouwen) is een relatief grote hoeveelheid asbesthoudende materiaal aanwezig. Het betreft brandwerende beplating tegen de houten kapconstructie. Deze beplating bevat een hoge concentratie bruine asbest en is zwaar beschadigd en verweerd. Ook is deze asbesttoepassing op een aantal locaties in de vloerconstructie gebruikt. Vanuit deze asbesthoudende bron heeft in het verleden emissie van asbest plaatsgevonden. Deels in de vorm van stukjes asbesthoudend materiaal. Deze bevinden zich met name tussen de vloer van de depots en de plafonds van de daaronder gelegen (museum)ruimten. Een ander deel van de emissie heeft bestaan uit losse asbestvezels en vezelbundels. Deze verontreiniging heeft geleid tot een contaminatie van de in de depots aanwezige inventaris en goederen. De depots zijn op basis van uitgevoerde risicobeoordelingsonderzoeken gesloten en mogen alleen nog onder strenge asbestcondities worden betreden. Het verplaatsen van inventaris en/of goederen naar schone ruimten is alleen toegestaan na reiniging en bemonstering van de betreffende stukken.

Publieksruimtes

Bruine, verweerde, asbest bevindt zich tevens tussen de vloeren en de plafonds van de expositieruimten. Er zijn lucht- en kleefmonstering uitgevoerd in de voor publiektoegankelijke zalen. Bij deze controle bleken de publieksruimtes niet zwaar besmet met asbestvezels.

Kruipruimten

In de kruipruimten zijn restanten asbesthoudend materiaal geconstateerd, afkomstig van leiding-isolatiemateriaal. Dat materiaal is beschadigd en verweerd en wordt verspreid door de ruimten teruggevonden. Het betreden van deze ruimten is alleen toegestaan onder zware asbestcondities.

Monitoring

Gezien de aard en omvang van de aanwezige asbestbronnen en –verontreinigingen is op het gebruik van de gebouwen een luchtmonitoringsprogramma van toepassing welke periodiek en systematisch plaatsvindt. De kans op emissie naar gebruiks- en verblijfsruimten is aanwezig. De resultaten van de luchtonderzoeken steunen het eerder genomen besluit om het museum open te houden voor normaal gebruik. Echter, in het afgelopen jaar is op een aantal momenten een verhoogde concentratie asbest in de lucht gemeten. Deze verhogingen zijn niet te herleiden naar werkzaamheden in de verontreinigde ruimten of andere afwijkende omstandigheden. De aanwezige verontreinigingen en bronnen leiden derhalve af en toe spontaan tot emissie van vezels in de lucht die gevonden worden in verblijfsruimten. De geconstateerde concentraties overschrijden het wettelijke vastgestelde Verwaarloosbaar Risiconiveau (VR). Dat betekent dat het nemen van maatregelen om de concentratie asbest in de lucht onder de norm te krijgen vereist is. De concentratie asbest in lucht is (gelukkig) onder de informele interventienorm gebleven (10.000 veq/m^3). Indien deze norm wel wordt overschreden is een (gedeeltelijke) sluiting van het museum onvermijdelijk.

Bepaling saneringsnoodzaak en -urgentie

De noodzaak om te komen tot een meer beheerste situatie van de asbestsituatie in het museum komt voort uit een aantal feiten:

- De aanwezige asbestbronnen- en verontreinigingen leiden tot “spontane” vezelemissie. Dit leidt tot verhoogde asbestvezelconcentraties in de lucht. Deze verhoogde concentraties zijn op een aantal momenten ook in de verblijfsruimten gemeten en vormen daarmee een risico voor medewerkers en bezoekers van het FHM.
- De genoemde verhoogde asbestconcentraties vormen tevens een risico voor de exploitatie van het museum. Indien de vezelemissie op een moment de informele grens van 10.000 veq/m³ overschrijdt, dan is sprake van een substantiële overschrijding van het verwaarloosbaar risiconiveau. Bij een dergelijke concentratie dienen de betreffende ruimten gesloten te worden voor normaal gebruik.
- Ook als de asbestconcentratie in de lucht de wettelijke normen niet overschrijdt dient emissie en blootstelling aan asbest tot een minimum te worden beperkt. Wettelijk gezien is het “opvullen” van de grenswaarden niet toegestaan en dient iedere vorm van emissie en blootstelling te worden voorkomen. De monitoringsonderzoeken laten gelukkig zien dat in het overgrote deel van de metingen geen asbestvezels in de lucht worden geconstateerd, maar het laten bestaan van een situatie waarin zonder enige aanleiding emissie van asbest kan ontstaan is niet toegestaan.
- Lage concentraties asbest in de lucht kunnen op langere termijn leiden tot contaminatie van inventaris en goederen in schone ruimten. De asbestvezels zullen immers sedimenteren. Als gevolg van de accumulatie van vezels kan dat op termijn een meetbare concentratie asbest in stof opleveren. Hieruit volgt dan een potentieel blootstellingsrisico op basis waarvan ruimten alsnog gesloten moeten worden én goederen gereinigd dienen te worden. Dit kan optreden in verblijfsruimten van het museum, waardoor daar een situatie ontstaat die min of meer vergelijkbaar is met de genoemde depotruimten. Het betreden van die ruimten is dan alleen onder asbestcondities mogelijk en goederen dien gereinigd te worden voordat deze worden verwijderd uit de ruimten.
- In de reeds afgesloten ruimten is onderhoud en keuring van daar aanwezige installaties niet mogelijk. Immers, betreding van de ruimten kan alleen onder asbestcondities plaatsvinden en voor een deel van de werkzaamheden is het museum afhankelijk van derden die simpelweg niet onder deze condities wensen te werken. Cruciaal in dit kader is het beheer van inbraakbeveiliging, brandbeveiliging, telecommunicatie, elektra, verwarming. Daarop kan op dit moment geen onderhoud en keuringen plaatsvinden.
- De in de afgesloten depots aanwezige kunstobjecten kunnen alleen worden gebruikt na reiniging en uitkeuring. Dit alles dient onder asbestcondities plaats te vinden. Dit levert problemen op met betrekking tot herinrichting van het museum met nieuwe presentaties en verstrekken van bruiklenen aan derden, waardoor het FHM bruikleenvergoedingen misloopt.
- Tenslotte dient uiterst behoedzaam te worden omgegaan met het aanbrengen van doorvoeringen in vloeren of zelfs maar het aanbrengen van ophangvoorzieningen voor kunst aan het plafond en wanden. Dit dient onder asbestregime te geschieden.

Saneringsvarianten

In Nederland is geen sprake van een asbestsaneringsplicht. De wettelijke bepalingen omtrent asbest in gebouwen zijn gebaseerd op het verkrijgen van een beheerste situatie en een

verwaarloosbaar laag risico. Een dergelijke situatie kan in zijn algemeenheid op een drietal manieren worden bereikt:

- a. sluiten van de betreffende ruimten (betreding mag dan alleen plaatsvinden onder asbestcondities)
- b. bouwkundig duurzaam afschermen van asbestbronnen waardoor geen emissie meer kan optreden en beschadigingen worden voorkomen. In uitzonderingsgevallen kan een dergelijke afscherming ook bestaan uit een scheuroverbruggende coating, al dient deze dan wel periodiek te worden gecontroleerd, omdat mechanische bewerking dan alsnog direct leidt tot emissie van vezels.
- c. Sanering van asbestbronnen en/of –verontreinigingen.

Om te komen tot een beheerste situatie moeten de depotruimten (en de daarin aanwezige inventaris en goederen) worden gereinigd. Deze stap is hoe dan ook noodzakelijk. Of er nu gekozen wordt voor sanering (c) van de asbesthoudende beplating of voor afscherming (b), de goederen zullen uit de ruimte moeten worden gehaald en derhalve eerst moeten worden gereinigd. Hiertoe dienen de depots “in containment” te worden geplaatst. Hiermee worden de depots zogenoemde saneringslocaties. Een saneringsgebied mag pas weer worden opengesteld voor normaal gebruik als deze ruimte voldoet aan de eindcontrole normering (NEN 2990).

Na het saneren van de verontreinigingen en daarmee het reinigen en verwijderen van de inventaris en goederen ontstaat een situatie waarin keuze mogelijk is tussen het duurzaam afschermen van de asbestbronnen (b) en het verwijderen van de asbestbronnen (c).

De volgende overwegingen spelen dan een rol:

Bij afschermen bronnen:

- Het betreft uitsluitend de beplating tegen de kapconstructie. De beplating en verontreiniging in de vloerconstructie zijn niet duurzaam af te schermen op een wijze dat emissie van asbest in de toekomst wordt voorkomen. De verontreinigingen zijn niet vanaf de depots te bereiken en dienen derhalve van onderaf benaderd te worden. Dat betekent dat plafonds van ruimten onder de depots onder asbestcondities (in containment dus) moeten worden verwijderd. Daarmee zullen de verontreinigingen naar beneden vallen en is saneren de enige optie. De beplating in de vloerconstructie zal als gevolg van betreding (mechanische belasting) hoe dan ook asbestemissie blijven opleveren. Ook als deze wordt afgeschermd door bijvoorbeeld een ander plaatmateriaal. Het aanbrengen van een trillingsvrije, zwevende vloer is technisch vrijwel onmogelijk en kostentechnisch zeker niet interessant (substantieel duurder dan verwijderen van de asbestbron).
- Een afscherming dient “bouwkundig en duurzaam” te zijn conform NEN 2990. Dat betekent dat gezien het gebruik van de ruimte niet kan worden volstaan met een coating. Immers, het gebruik zal leiden tot bewerking van het plaatmateriaal door “stootschades” en andere mechanische bewerking. Een en ander volgt rechtstreeks uit de beschadigingen die zichtbaar zijn en het gevolg zijn van het gebruik in het verleden. Dat betekent dat een afscherming moet bestaan uit een beplating die over de asbestbeplating wordt aangebracht. Bevestiging ervan gaat dan gepaard met bewerking van asbest. Dat is in een dergelijke situatie niet verboden, maar levert wel extra emissie van vezels op die wederom reiniging van het containment oplevert. Hierdoor zal er geen kostenreductie optreden ten opzichte van het verwijderen van de beplating. Bovendien moeten de werkzaamheden onder asbestcondities plaatsvinden (meerkosten circa 40% ten opzichte van aftimmering aanbrengen onder normale condities).

- De kapconstructie zou in een dergelijke situatie op het gebied van brandveiligheid minimaal gelijk blijven aan de huidige situatie. Uitgaande van het feit dat die situatie voldoende is, zijn geen aanvullende brandwerende maatregelen vereist. Bovendien zou het aan te brengen plaatmateriaal een extra brandwerende werking tot gevolg kunnen hebben (afhankelijk van de keuze van het materiaal). Aandachtspunt is wel het extra gewicht dat door de kapconstructie gedragen zal moeten worden. Een constructief onderzoek zal uitsluitend moeten geven of dit extra gewicht door de bestaande constructie kan worden gedragen.
- Indien brand uit breekt in een gebouw met een dergelijke asbestbron is emissie van asbest naar de omgeving te verwachten. Een normale opstalverzekering zal onvoldoende dekkend zijn voor de kosten die met een dergelijke emissie gepaard gaan.

Bij saneren bronnen:

- Bij sanering van de beplating ontstaat een situatie waarbij de kapconstructie volledig kaal is (op de pannen aan de buitenzijde na). Dat zal betekenen dat het containment waarin gewerkt wordt niet volledig luchtdicht zal blijven tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dat is geen probleem als er zorg gedragen wordt voor een ruime overcapaciteit aan onderdruk op het containment.
- Na sanering van de beplating dient een vervangende brandwerende voorziening te worden aangebracht. Dit kan onder normale condities gebeuren (na vrijgave van het containment).
- Voor de kruipruimte geldt dat een blijvende sluiting van de ruimte niet wenselijk is. De in de ruimten aanwezige verontreiniging kan niet worden afgeschermd. Het betreft losliggende delen verspreid door de ruimte. Ook de aard van de daar aanwezige asbestbronnen leent zich niet voor afscherming. Het materiaal is dusdanig verweerd en ongebonden dat technisch gezien de enige oplossing bestaat uit het saneren van de volledige bron. Als de leidingen aldaar aanleiding geven tot onderhoud of voor het verhelpen van storingen betekent dat de installateur onder asbestcondities zijn werkzaamheden dient uit te voeren. Daardoor kunnen problemen niet snel en adequaat worden opgelost (als er al een installateur gevonden kan worden die de werkzaamheden wil uitvoeren).

De sanering van de asbestbronnen en asbestverontreinigingen dient gecombineerd uitgevoerd te worden. De betreffende ruimte dient voor beide saneringsonderdelen in "containment" te worden gebracht. Daarmee wordt de gehele ruimte een saneringsgebied. Dit gehele gebied dient asbest- en stofvrij te worden opgeleverd conform de daarvoor geldende normeringen. De sanering is pas voltooid als de ruimte voldoet aan de eindcontrole-normering (NEN 2990).

Conclusies en aanbevelingen

Kostentechnisch en uiteraard ook vanuit maatschappelijk oogpunt en imago, is er een relatief grote noodzaak om snel te komen tot een beheerste situatie.

De aanwezigheid van het asbest levert beperkingen op voor de exploitatie van het museum:

- Eenvoudige werkzaamheden dienen onder asbestcondities uitgevoerd te worden (als er al een installateur gevonden kan worden die de werkzaamheden wil uitvoeren).
- Er zijn normen voor de maximale asbestconcentratie. De huidige gemeten concentraties laten het toe het museum open te houden, maar het risico op overschrijding van wettelijke normen neemt toe naarmate de tijd verstrijkt als gevolg van het verdere verweering van de asbesthoudende materialen en de cumulatie van asbest in stof.

- Essentiële installaties bevinden zich in besmette ruimten en missen daardoor noodzakelijk onderhoud.
- Het monitoren van de huidige situatie veroorzaakt een vaste kostenpost.

Gezien de aard en omvang van de aanwezige asbestbronnen en –verontreinigingen is het duurzaam afschermen van het materiaal technisch niet mogelijk en/of duurder dan verwijdering ervan.

Men zou de kruipruimte in latere jaren kunnen saneren. Gezien het risico dat problemen met ondervloerse leidingen zullen optreden, die dan niet snel opgelost kunnen worden, of slechts tegen hoge kosten, leidt ertoe te adviseren dit nu mee op te lossen.

De intentie is een saneringsplan uit te werken waarbij met minimale verstoring van de exploitatie een gefaseerde sanering van alle in het gebouw aanwezige asbestbronnen en –verontreinigingen plaatsvindt. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke bepalingen, worden risico's op blootstelling en sluiting van publieksruimten weggenomen en zal de exploitatie gevrijwaard worden van kostenverhogende aspecten zoals periodieke luchtkwaliteitonderzoeken, onderhoud en keuringen onder asbestcondities en partiële reinigungsacties van kunstvoorraad. Het museum loopt dan verder geen risico gesloten te worden als gevolg van verhoogde asbestconcentraties.